

Europa, prostor izgradnje

Govorimo o politikama europskih zemalja uspoređujući podatke i situacije. No, mi jasno znamo gdje želimo ići. Želimo narednim generacijama osigurati svijet koji je više 'prijateljski', bliži i usmjeren na ukupnu dobrobit djece i njezinih građana.

ŠTO O EUROPI KAŽU...

'To je zemlja s mnogo ljudi, kuća, škola, ima more, odjeću...'

Matteo (8 godina)

Društvo: demokratski 'roditelj'

John Isaacs, umjetnik

Istinski sam zabrinut za budućnost svoje djece i kao roditelj po tome nisam originalan. Svi mi smo zabrinuti za budućnost svoje djece, ali nastavljam je zagađivati našom 'kolektivnom' nesposobnošću da shvatimo sadašnjost.

Trenutno smo u vrlo neizvjesnom vremenu suočavanja s ekonomskim problemima u kojem postoji mogućnost da na površinu ispliva ružna strana ljudske prirode. Upravo u ovom trenutku trebamo otvoriti vrata umjesto da ih zatvaramo.

U ovom suvremenom krajoliku neizvjesnosti, sumnje i krize, djetinjstvo je u opasnosti izvana i iznutra, u opasnosti od samog društva koje bi ga trebalo njegovati, od prerevnih ili apatičnih roditelja previše uplašeni da djeci ponude ispravan osjećaj za dobro i loše. Djetinjstvo je u opasnosti od agresivnog kapitalizma, marketinga, pornografije i, sada, u 'zapadnom' svijetu, djetinjstvo je u opasnosti od povećane sklonosti ka pretilosti i svih društvenih i zdravstvenih pitanja koje prati brza prehrana kojoj su izložena mnoga djeca.

Kada vlastitu djecu ostavljam ispred škole, svjedočim 'smiješnom' ponašanju mnoge djece kod koje izostaje osnovni osjećaj poštovanja. Za to KRIVIM RODITELJE. Pa ipak, kako možete kriviti roditelje koji su samo žrtve društvenih odnosa koji podrazumijevaju ignoriranje da bi se održala nejednakost? Kako možete kriviti roditelje koji jednostavno koriste vještine naučene od vlastitih roditelja? Da bismo zaštitili druge, jednako kao i sebe, prije nego što nam je dopušteno voziti automobil i uključiti se u promet na cesti, moramo položiti test. Pa ipak, u nastavnom planu mnogih zemalja nema poglavlja o obiteljskom životu, roditeljskim vještinama, pitanjima koja su prepuštena isključivo pojedincima da se s njima nose

kako na njih nailaze. Informacije kojima raspolažu tvore njihova vlastita iskustva iz djetinjstva, iskustva prijatelja i desetominutni razgovor s primaljom.

Ako je društvo stvarno demokratski 'roditelj' svojih članova i ako Europska unija nema pojma što njezina djeca rade, tada bih rekao da ono nije vrlo kompetentan roditelj. Prošle godine, tijekom nemira koji su izbijali diljem Londona, među uhićenima je bilo dvanaestogodišnjaka. Nije bilo samo tragično to što njihovi roditelji nisu imali pojma gdje im se djeca nalaze, još gore je bilo što nisu previše ni marili. Ukoliko roditelji ne mogu brinuti o vlastitoj djeci, tko onda može? U mnogim europskim zemljama ljudi strahuju od bandi djece s kapuljačama koja patroliraju ulicama. Ove bande djece su više od nasilnih dilera drogom. To su budući roditelji, budući pljačkaši ili ljubavnici naše vlastite djece koju pokušavamo zaštititi zaključavajući navečer vrata.

Suvremena generacija roditelja nije u stanju shvatiti dobrobit svoga djeteta zato što postoje pukotine u njihovim vlastitim životima, nestabilnost koja se odražava na slobodu njihove djece. Da bi bili u stanju osjećati se neovisnim i donositi dobre odluke za sebe, djeci je potrebno znanje o ljubavi i empatiji, kombinirano i oblikovano moralnim osjećajem za dobro i loše.

Previše djece je prepušteno da to nauči samo, da osjeća kontrolu vlastitih odluka znatno ranije nego što doista mogu razumjeti posljedice, a kako se poštovanju nisu naučila kod kuće, prekasno je u školi. U ranom odgoju i obrazovanju djece kojeg politička korektnost stavlja u pogrešne ruke ostavljen je veliki vakuum u kojem vidim mnogo malu djecu kako lutaju poput izgubljenih duša u potrazi za iskrenom reakcijom drukčijom od ponavljano ignoriranja

i ishodima negubljenja smisla. Nema ništa loše u tome da se 'usvoji' sustav i zatim odraste te donosi odluke o prihvaćanju ili odbijanju nečega, ali djeca sada imaju 'miješanu juhu' različitih politički korektnih teorija i pristupa koji se neprekidno mijenjaju, poboljšavaju i pogoršavaju, bočno profiliraju ili čak preokreću. Suvremeno poučavanje puno pati zbog negiranja vlastite edukativne uloge mijenjajući titulu 'odgajatelja' titulom 'tete'. Djeca nisu glupa. Ona su u potrazi za poticajnom 'kategorijom' uzora. Smještajući cijele zemlje u gradove bez granica, ona su od samog početka stanovnici svijeta. Naša je uloga poučiti ih pravim vrstama granica, nadilaženju vlasništva, granicama oblikovanih empatijom a ne kartom Europe. Naša je uloga uvesti individualnu kulturu i ponos – ponos zbog postignuća kao zajednički čin veličine, kao dar a ne samo čin nadmetanja. Za mnoge djetinjstvo nije najbolje razdoblje života, ali ne bi trebalo biti ni najgore. Ne bi trebalo biti fizička ni emocionalna borba ili jednostavna izgubljenost u ovisnom stanju postojanja. Djecu moramo ohrabrivati da slijede svoju kreativnost, da stvaraju vlastitu realnost temeljenu na mašti. Televizija, računalne igre, mobilni telefoni – sve te stvari trebalo bi dobro ograničiti, kao cigarete i alkohol.

Roditelji bi trebali preuzeti odgovornost i doista 'biti' roditelji i činiti stvari skupa s djecom umjesto da ih posade ispred televizora s paketićem čipsa. Povremeno – to nije opasno, ali ako se iz dana u dan ponavlja, to je kazna kojom se pokazuje potpuni nedostatak predanosti.

Nudeći djeci lakši put do zaborava i dobivajući malo 'slobodnog' vremena, odrasli su krivi za zločin koji je, kad se svakodnevno ponavlja, ravan zlostavljanju djeteta. Pa ipak, to je zajedničko iskustvo mnoge djece u Europi.

Ujedinjena Europa?

Samo trebamo pričekati stotinu godina.

Jacques Le Goff

Kako Vi gledate na događanja u Europi u ovom povijesnom trenutku?

U ime novca mi činimo antidemokratske izbore.

Novca nema.

Nije istina. Mi novac koji imamo samo trebamo uložiti u nešto drugo – učiniti preokret u ulaganju. Neka područja će se izgubiti, ali su prioritet obrazovanje i kultura.

Što je osnovni problem?

Ljude koji upravljaju Europom nisu izabrali Europljani. Vijeće Europe i Europska komisija nameću svoje odluke milijunima ljudi.

Što je s raspuštanjem nacionalnih država?

U procesu formiranja država u razdoblju od

12. i 17. stoljeća stvorile su se značajne razlike koje je sada teško prevladati. Pa ipak, unatoč svemu, ja vjerujem da su razlike minorne.

U kojem smjeru idemo?

Mi se moramo usmjeriti ka Europi naroda.

To je plemenita nakana. Šteta što nitko ne zna kako je ostvariti.

Treba samo stvoriti mehanizme i okvir koji uzimaju u obzir nacionalne razlike i koji će vrijediti za svakoga.

Ako pitate Brisel, odgovor je već dan.

Europa u kojoj se školski sustav razlikuje od zemlje do zemlje nedovršena je Europa. Zar ne?

Točno. Pa što?

'To je zemlja, ima igrališta, more, planine, jezero... ima ocean i to je dovoljno...'

Giovanni (7 godina)

Dakle, trebate ponoviti osnovna načela.

Jedno je obrazovanje. A drugi?

Sloboda, socijalna pravda, pravo – ne bih želio zvučati lokalpatriotski, ali ovo su načela Francuske revolucije iz 1789.

Grci su bili prinuđeni prihvatiti glad.

Pogriješili smo kad smo im ponudili samo put štednje i teškoća. Međutim, priča se polako razvija i to ne smijemo zaboraviti.

Koliko polako?

Ja mislim da će proći cijelo stoljeće dok ne vidimo ostvarenje Europe.

Kako mi kao roditelji pripremamo djecu za 21. stoljeće?

Mads Fruelund, pripravnik u LEGO-u

Živimo u Danskoj, gdje smo odlučili podići dvoje djece: prvo uz pomoć potpomognute oplodnje, a drugo usvojeno u zapadnoafričkoj državi Burkina Faso. Razmišljamo o tome kako našu djecu pripremiti za život što je, kako vidimo, obeshrabrujući zadatak. Toliko se stvari mijenja u našem svijetu: globalizacija, digitalizacija i povećanje bogatstva i informacija do sada nezabilježeni u povijesti ljudskog roda. Sve se odvija tijekom života nekoliko generacija! A što da činimo kao roditelji? Pokušavamo unijeti neke suštinske vrijednosti u DNA naše djece na kojima će, nadamo se, moći dalje graditi i koje će im pomoći u donošenju pravih odluka. Dakle, koje smo vrijednosti odabrali, zašto smo to učinili i kako ih oživotvoriti?

Prva su 'individualno spram društvenog'. Y-generacija jako je usmjerena na JA, s malim fokusom na MI. Umnogome je to dobro, ali ne možemo na tome ostati, pa s obzirom na to da smo zarobljenici svoga vremena

u kojem ne možemo slobodno odlučivati o svojim postupcima, učinili smo neke namjerne izbore kako bismo onom MI dali više prilika. Posljednjih pet godina živjeli smo u maloj zajednici (Bofællesskab) gdje smo se sjajno družili s 30 ljudi 4 dana tjedno. Sada smo se preselili u malu čvrstu seosku zajednicu. Preseljenje je značilo novu školu za naše starije dijete pa smo odabrali privatnu školu s 200 djece koja se međusobno poznaju. Druga je 'poznavati sebe samog'. Naša djeca jesu i bit će suočena s toliko mnogo mogućnosti, ponuda i zahtjeva da, ukoliko dobro ne poznaju sebe, mogu učiniti njima nepotrebno težak izbor. Poznavati sebe dijelom znači poznavati svoje tijelo: kad mu je potrebna stanka i kako je osigurati na najbolji način. Na tome neprekidno radimo. Jedan način je razgovor, a drugi masaža. Treća je 'priroda'. Naučiti brinuti o prirodi i životinjama znači biti u njoj... često. Usputni učinak je znatno bolje poznavanje sebe i

'Ne znam zašto je nikada nisam vidjela. To je lijep grad. Možeš naći školu, kuće, vrtove... ljudi su u njoj.'

Anna (7 godina)

pravljenje kratkih stanki kako bismo napunili 'baterije'. Četvrta je 'ručno naspram digitalnog'. Volimo svoj iPad, iPhone i sve ostalo na 'i'. Međutim, jednako smo kreativni u radu rukama dok slikamo, lijepimo, spajamo i igramo se legićima. Peta je 'globalizacija naspram lokalnog'. Živjeti 'na selu' je sjajno, ali vas ne uči kako biti dio globalnog svijeta. Stoga mnogo putujemo, kako u velike danske gradove tako i u inozemstvo. To nisu uobičajena čarter putovanja. Moj rad također uključuje telefonske razgovore s ljudima diljem svijeta o kojima razgovaram sa svojom obitelji. Ponekad su tijekom mojih razgovora oni oko mene.

Ovo je bilo kratko putovanje kroz naš život u kojem smo pokušali pokazati kako balansiramo sve mogućnosti koje su nam preostale. Nadajmo se da to činimo dobro...

Mladi Europljani... ujedinite se!

Daniel Cohn-Bendit i Felix Marquardt, suosnivači Europljana. Pokreta sadašnjice

{...} Nova generacija odrasta uz lošiji životni standard nago njihovi roditelji, a mladost Europe je suočena s izborom: ubrzana integracija ili nastavak pada ka beznačajnosti. {...} Sazrio je trenutak za masovni transnacionalni, transgeneracijski, neideološki pokret kojim će se europske integracije podići na sljedeću razinu. {...} Prije stvaranja stranke, pogledajmo uspješne priče u Europi da bismo ustanovili koja bi nam mogla biti politička platforma. {...} Neka nas Finci pouče o odgoju i obrazovanju, Francuzi o zdravstvenoj zaštiti, Nijemci o fleksibil-

nom zapošljavanju, Šveđani o međugeneracijskoj ravnopravnosti, a Grci o izdržljivosti. {...} Današnja rješenja ovih problema moraju biti transnacionalna ili neće uopće biti rješenja. U svakom slučaju, nastavimo navijati za naše nacionalne nogometne i ragbi momčadi, ali ne dopustimo da nas dalje zavaravaju naši nacionalni politički vođe povećavajući obmanu da je u uvjetima kreiranja politike nacionalna država 'prikladan auto našeg vremena'. Umjesto toga, moramo u potpunosti prigrliti ono što mnogi od nas već shvaćaju – da stojimo

pred zorom nove – postnacionalne ere u kojoj Europljani od onih koji zaostaju mogu prerasti u vođe. {...} Postoji izbor između sprege moćnih i bogatih resursa cjelokupne europske mreže i prepuštanja brzini globalizacije koja će europske nacije ostaviti da kaskaju za njom. Trebamo prestati sumnjati u Europu i početi se ponašati kao Europljani. Prvi korak je ne glasovati kao Francuzi, Nijemci ili Hrvati, već kao Europljani.

Europa koju sanjam

Svetlana Broz, kardiologinja, utemeljiteljica i izvršna direktorica nevladine organizacije Gariwo (www.gariwo.org)

O kakvoj Europi vi sanjate?

Progovorimo malo o Europi kakvu sanjam. Možda se radi o Europi koju neću doživjeti, ali je to bez sumnje Europa koju sanjam i koju želim budućim generacijama. Prije svega sanjam o Europi ne samo bez granica, bez nadziranih graničnih prijelaza, već Europi u kojoj su takvi prijelazi zaboravljena stvar. Europska unija je učinila značajan korak ka ostvarenju ovog cilja, međutim još uvijek postoje države izvan EU, pod tzv. šengenskim režimom, dakle postoje dvije 'klase' europskih država. Ja sanjam o istinski ujedinjenoj Europi, kontinentu mira, stabilnosti i napretka. Za sada možemo samo reći da je Europa kontinent bez rata, što je, naravno, važno, ali nije dovoljno. Mir i stabilnost su preduvjeti napretka. Današnju Europu potresaju socijalni nemiri, nezaposlenost, ekonomska i financijska kriza, što je udaljavanje od napretka. Premda sve više iznimno siromašnih ljudi iz Afrike i Azije dolazi u Europu u potrazi za boljom budućnošću, svojim 'starim' stanovnicima Europa danas ne pruža mnogo nade za budućnost. Govorim generalno, ne o pojedinim zemljama,

jer se situacija u zemljama razlikuje. Ipak, sanjam o Europi dok je pokušavam opisati i ne odustajem od te slike, tog sna o boljoj europskoj budućnosti.

Kakve stanovnike zamišljate u budućoj Europi?

Zamišljam stanovnike potpuno svjesne svojih posebnih karakteristika, svoje prošlosti, tradicije, mentaliteta i međusobnih razlika, slobodne da izraze svoje mišljenje o svemu i da u skladu s tim djeluju bez pitanja vrijede li ta prava i za druge. Prije svega zamišljam stanovnike kod kojih će njihov europski identitet biti na prvom mjestu. Za sada još uvijek imamo stanovnike koji su po nacionalnom opredjeljenju Francuzi, Nijemci, Talijani, Bosanci, Hrvati, Srbi, Portugalci itd., i tek nakon toga Europljani. Budući stanovnik Europe trebao bi biti Europljanin koji poznaje svoje korijene, ali koji nikada neće dopustiti da postane talac te prošlosti. Ukratko: sanjam o budućoj orijentaciji europskih građana koji kao Europljani znaju tko su.

'Kako lijepo mjesto!'

Virginia (6 godina)

Kako se ti stanovnici mogu razvijati u budućnosti?

Trebali bi nadjačati teret prošlosti, svoju povijest. Trebali bi naučiti prihvatiti razlike (ne samo verbalno već i u svakodnevnom životu) i u njima vidjeti nešto normalno, nešto što ih obogaćuje. Trebali bi naučiti što tolerancija doista znači i svakodnevno je prakticirati u svim aspektima života. U ostvarenju ovog plemenitog cilja potrebna nam je, prije svega, politička volja demokratski izabranih predstavnika naroda, ali također i potpuno drukčija medijska scena u kojoj nitko neće propovijedati netoleranciju ili mržnju kako bi prodao više primjeraka novina ili časopisa, ili dostigao veću slušanost ili gledanost radio ili TV programa. Zadnje, ali ne manje važno, trebat će nam odgojno-obrazovni sustav koji će oblikovati buduće generacije tako što će u isto vrijeme učiti što je građanska hrabrost, što znači imati slobodu reći NE, koji će živjeti a ne samo koegzistirati, izmiješani jedni s drugima unatoč svim razlikama – rasnim, nacionalnim, religijskim, ili – da tako kažem – filozofskim. Veliki je posao pred nama i ne samo nama, već pred budućim generacijama.

Škola je suštinsko oruđe razvoja

Rosellina Archinto, urednica

Djeca su prije svega ljudi i kao takva imaju sva prava priznata Konvencijom o pravima djeteta UN (UNCRC). Europskom konvencijom o pravima djeteta i Europskom socijalnom poveljom ponovno se potvrđuju i ojačavaju ova osnovna prava.

Čitajući njihova načela netko bi mogao steći dojam da su djeca zaštićena i da su predodređena postati upućeni građani koji razumiju stvarne potrebe svoje zemlje promatrane u širem kontekstu Europe. Pa ipak, situacija u Italiji pruža nezadovoljavajuću alternativu ovakvog dojma. Djeca nisu uvijek

zaštićena, ne znaju uvijek pravila građanske koegzistencije i nisu uvijek u stanju razumjeti potrebe drugih.

Kad razmišljam o budućnosti djece, prije svega mislim o važnosti njihovog školovanja. Međutim, danas ne možete reći da su talijanske škole pripremale niti da pripremaju buduće ravnopravne stanovnike Europe oslobođene tereta klasnih, kulturnih i etničkih razlika. Bilo bi prejednostavno govoriti o najsuvremenijim sustavima komunikacije. Da bi se u svim prilikama i potrebama zvali 'Europljanima', građani sutrašnjice trebaju

*'Hrana je jako različita od naše...
to je zemlja...'*

Chiara (6 godina)

odgovarajuće smjernice. Mi moramo zahtijevati da se 'škola' ne promatra kao maglovit i apstraktan pojam, već kao nešto što je jasno definirano i u što želimo ulagati. Postojano funkcioniranje države i njene ekonomije ovisi o njezinom školskom sustavu. Kulturne razlike koje uzrokuju neugodnosti i sprječavaju pravi razvoj zemlje, mogu dovesti do njezine izolacije od ostatka Europe.

Marseille za djecu

Ben Soussan

Mjesto na kojem je nekad bila stara tvornica duhana, na ledini u četvrti Belle de Mai u Marseilleu, pretvoreno je u kulturni kompleks namijenjen lokalnoj zajednici koji uključuje i jaslice.

Ovaj jedinstveni prostorni kompleks posvećen je kreativnosti, kulturnom i umjetničkom eksperimentiranju. U njemu danas svakodnevno više od 400 ljudi razmišlja, izumljuje, proizvodi, sanja i radi. On u ljudima njeguje sposobnost da iznenade, oduševi, da se uključe, da dijele i budu jedinstveni.

Europa je kroz Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) podržala skrb o djeci u ovom prostoru, navodeći da kultura podržava urbane prostore, ekonomski i socijalni razvoj. Centri ranog djetinjstva su nove 'kuće kulture'. Kultura bi trebala utirati nove putove humanosti

– nove načine da budemo zajedno, da se borimo protiv isključenja, da kroz maštu ljudi proširimo svijet. Ledina se nalazi na raskrižju Europe, Europa je na raskrižju svijeta. To je negdje gdje djeca uče, žive, misle, dijele, igraju se, istražuju svoje različitosti, okupljaju se i usuđuju se voljeti. Stručni i posvećeni djelatnici prate djecu Belle de Maija. Ovo je oličenje realnog obećanje budućeg razvoja društava. Djeca iz ovih jaslica su ljudi sutrašnje Europe.

Patrick Ben Soussan je dječji psihijatar, šef Odsjeka za kliničku psihologiju na Institute Paoli-Calmettes - Centre for the Fight against Cancer / Centar za borbu protiv raka.